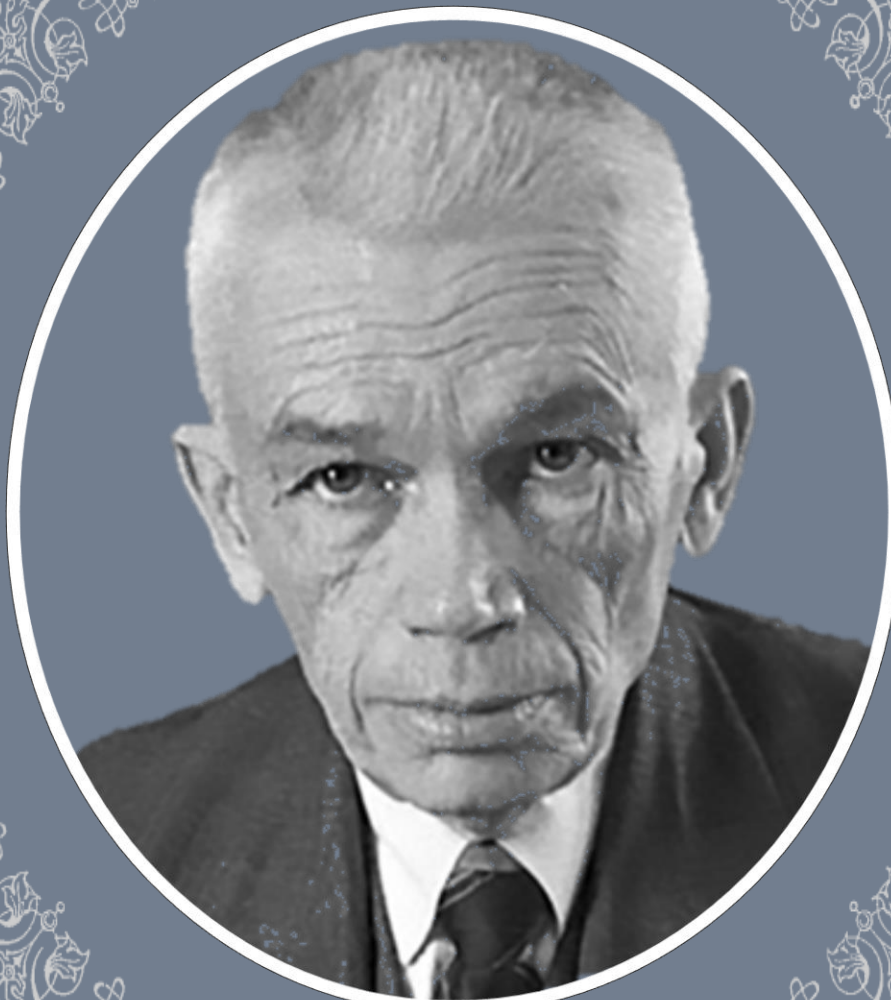

MEDICINA FRUCTOSIOR ARS NULLA

КУЛЬТОВІ
ПОСТАТІ
В ІСТОРІЇ МЕДИЦИНИ

ОЛЕКСАНДР
БОГОМОЛЕЦЬ

НБ ОНМедУ - 2021

140

років від дня
народження

«Каждый на своем участке должен стремиться прожить жизнь не для себя – для людей, для Родины. К этому я всегда стремился... Я всю свою сознательную жизнь отдал людям, поискам возможностей сделать жизнь долгой и лишенной болезней. Мой девиз: жизнь, это еще не все, главное – служение людям».

Олександр Богомолець

Олександр Олександрович Богомолець — видатний український учений-патофізіолог. Основоположник української школи патологічної фізіології, ендокринології і геронтології, організатор української науки.

Засновник перших в Росії і Україні науково-дослідних закладів медичного профілю.

Очолював створені ним Інститут експериментальної біології та патології та Інститут клінічної фізіології АН УРСР. Опрацював ефективну методику впливу на сполучну тканину за допомогою винайденої ним антиретиккулярної цитотоксичної сироватки, відомої у цілому світі як стимулятор функцій сполучної тканини.

Автор численних праць з ендокринології, порушення обміну речовин, імунітету та алергії, раку, старіння організму тощо.

ЖИТТЄПИС

Олександр Олександрович Богомолець народився 24 травня 1881 року в Києві. Був другою дитиною в сім'ї лікарів і революціонерів — земського лікаря Олександра Михайловича Богомольця (1850—1935) і його дружини Софії Миколаївни Богомолець (1856—1892). Старший брат — Микола — помер у дитинстві.

САШКО БОГОМОЛЕЦЬ ІЗ БАТЬКОМ ПЕРЕД ПОДОРОЖЖЮ ДО СИБІРУ НА ПОБАЧЕННЯ З МАТЕР'Ю.
КИЇВ, 1890—1891 РР.

Олександр Богомолець-молодший народився в Лук'янівській в'язниці Києва, де під слідством перебувала його мати в справі радикальної народницької організації лівого спрямування «Південно-російський робітничий союз». Невдовзі після пологів сина забрали від матері і віддали на виховання до маєтку Климове свого дідуся — Миколи Максимовича Присецького. Софія отримала вирок — десять років каторги в Забайкаллі. Малий Сашко зміг побачити матір тільки через десять років, коли Олександр Михайлович Богомольцю нарешті дозволили побачення з Софією. На той момент вона була вже безнадійно хвора на сухоти.

Після повернення із Забайкалля деякий час жив з батьком у Ніжині. Протягом року навчався у чоловічій гімназії при Історико-філологічному інституті князя Безбородька (зараз — Ніжинський державний педуніверситет ім. Гоголя). До цього початкову освіту отримував удома. За успіхи в навчанні Саша Богомолець був нагороджений похвальним листом і книгою І. Тургенєва «Записки мисливця». З дитинства Сашко захоплювався читанням.

У 1895 році батько і син Богомольці переїхали до Кишинєва, де жили у рідного брата Олександра Михайловича — Михайла Михайловича Богомольця. Олександр продовжив навчання в Кишинівській гімназії, але на передостанньому році його відрахували з офіційним формулюванням «за небезпечний напрямок думок». З великими зусиллями його влаштували до 1-ї Київської чоловічої гімназії, яку юнак закінчив із золотою медаллю.

ОСВІТА

О. БОГОМОЛЕЦЬ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ
ОДЕСЬКОГО НОВОРОСІЙСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ. 1907 РІК

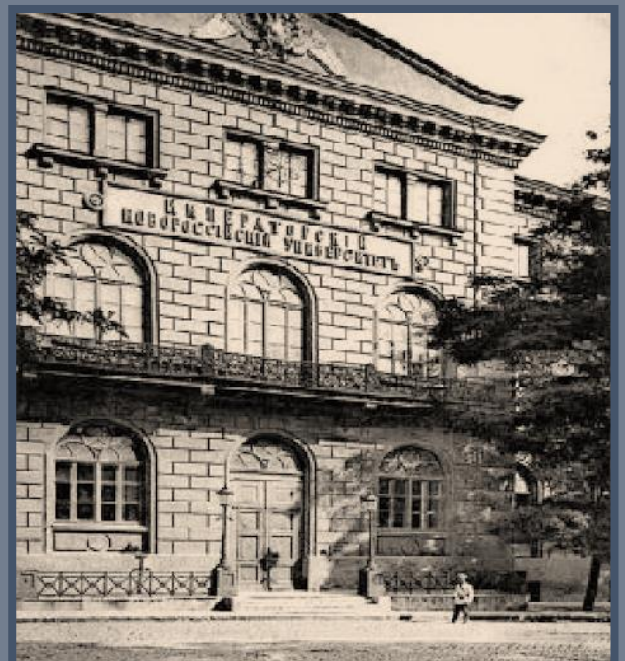
У 1900 році О. Богомолець поступив до Київського університету Святого Володимира. Навчався спочатку на юридичному, збираючись стати адвокатом-криміналістом, а потім на медичному факультеті. Там Олександр брав участь у русі за права студентів. Не вбачаючи можливості продовжувати навчання в Києві і, очевидно, не бажаючи підставляти під удар батька, за яким зберігався поліційний нагляд, Олександр Богомолець перевівся на медичний факультет Новоросійського університету в Одесу.

Першу наукову роботу опублікував на другому курсі університету — «До питання про будову і мікрофізіологію бруннерових залоз» (1902 рік). На кінець навчання Олександра Богомольця в Одеському університеті в його послужному списку нараховувалося п'ять наукових робіт.

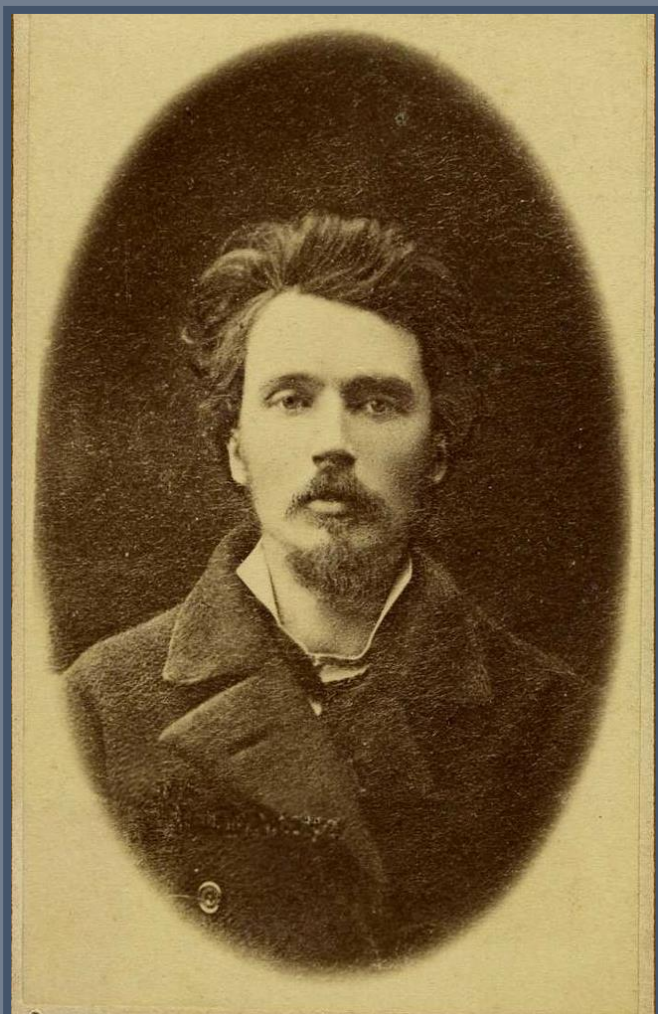
Під час навчання, а також після закінчення університету (1907 рік) працював на кафедрі загальної патології під керівництвом передових вчених того часу В. В. Підвисоцького, О. Ф. Маньківського, Л. О. Тарасевича, М. Г. Ушинського і В. В. Вороніна.

У 1909 році під керівництвом професора Володимира Вороніна захистив у Імператорській військово-медичній академії (Петербург) докторську дисертацію «До питання про мікроскопічну будову і фізіологічне значення надниркових залоз у здоровому і хворому організмі». Одним з опонентів на захисті був відомий російський фізіолог академік І. П. Павлов, який дав високу оцінку роботі молодого ученого. Олександр Олександрович Богомолець став наймолодшим у Російській імперії доктором медицини — на момент захисту йому було 28 років.

Того ж року Олександр Богомолець був обраний приват-доцентом кафедри загальної патології медичного факультету Новоросійського університету.

РОДИНА

ОЛЕКСАНДР МИХАЙЛОВИЧ БОГОМОЛЕЦЬ
1850–1935

Батько – Олександр Михайлович Богомолець народився 25 серпня 1850 року в Ніжині, представник «чернігівської» гілки литовсько-руського роду Богомольців гербу «Помян». Земський лікар, революціонер-народник. Родоначальник всесвітньо відомої української медичної династії Богомольців.

Був п'ятою дитиною в сім'ї засідателя Ніжинського повітового суду, титулярного радника Михайла Федоровича Богомольця (1812—1895).

БОГОМОЛЕЦЬ СОФІЯ МИКОЛАЇВНА
1856—1892

Мати – Софія Миколаївна Присецька походила з великопольського роду Пшисецьких гербу «Новина». Її предки осіли на Полтавщині імовірно в XVII-XVIII ст.

Народилася 27 вересня 1856 року в маєтку Ковалівка Зіньківського повіту Полтавської губернії (нині Шишацького району Полтавської області). Батьки — відставний підпоручик Микола Максимович Присецький та Софія Семенівна Саранчова, донька штабс-капітана царської армії. Софія Саранчова походила з давнього російського дворянського роду, серед представників якого були бойові офіцери Російської імператорської армії.

РОДИНА

У Олександра Олександровича і Ольги Георгіївни Богомольців був єдиний син — Олег Олександрович Богомолець (1911–1991) — український патофізіолог, член-кореспондент Академії Наук УРСР, заслужений діяч науки і техніки УРСР.

В ДРУГОМУ РЯДУ СИДЯТЬ ПОРУЧ НА СТИЛЬЦЯХ: ОЛЕКСАНДР БОГОМОЛЕЦЬ (ЗЛІВА) З СИНОМ ОЛЕГОМ НА РУКАХ; МАЙБУТНІЙ ГЕНЕРАЛ-ХОРУНЖИЙ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ВАДИМ БОГОМОЛЕЦЬ З ДОНЬКОЮ НІНОЮ НА РУКАХ. У ВЕРХНЬОМУ РЯДУ ПЕРША СПРАВА – СОФІЯ ТИХОЦЬКА-БОГОМОЛЕЦЬ. ПОРУЧ З НЕЮ – ІІ СЕСТРА ОЛЬГА. ЗНІМОК ЗРОБЛЕНИЙ, НЕ РАНІШЕ 1913 РР.

ОЛЕГ ОЛЕКСАНДРОВИЧ БОГОМОЛЕЦЬ (1911–1991) — УКРАЇНСЬКИЙ ПАТОФІЗІОЛОГ.

Двоюрідний брат — Богомолець Вадим Михайлович (1878–1936 роки) — військовий діяч УНР, військово-морський дипломат, представник УНР у Румунії.[5]

Донька Олега Олександровича, Катерина Олегівна (1939–2013 роки) — професор кафедри патологічної анатомії Національного медичного університету ім. Богомольця. Працювала анестезіологом в Інституті туберкульозу і грудної хірургії під керівництвом академіка Миколи Амосова.

ІІ сестра, Олександра Олегівна (нар. 1958) — дитячий лікар-реаніматолог, нині на пенсії. Завідує квартирою-музеєм Олександра Олександровича Богомольця.

Донька Катерини Олегівни — Ольга Вадимівна Богомолець (нар. 1966) — заслужений лікар України, доктор медицини, професор Київського національного медичного університету ім. Богомольця; засновниця історико-культурного комплексу «Замок Радомисль» з єдиним у Європі Музеєм української домашньої ікони.

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Всесвітньовідомий український вчений, президент Академії Наук Української РСР Олександр Олександрович Богомолець організував близько десятка науково-дослідних закладів в Україні і Росії, котрі діють і досі.

Праці академіка Богомольця сприяли розвиткові практично всіх галузей патологічної фізіології. Вони стосувалися питань ендокринології, порушення обміну речовин, імунітету й алергії, раку, патології кровообігу (зокрема гіпертонії), патогенезу шоку, механізму дії переливання крові, старіння організму тощо.

Основною ідеєю багатьох праць Олександра Богомольця є висунуте ним положення про те, що виникнення, перебіг і кінець захворювання залежать не тільки від причини, яка викликала хворобу, а й від здатності організму до опору, тобто від його реактивності. Остання, на думку академіка, зумовлюється станом нервової системи і сполучної тканини.

Велике значення мали праці академіка Богомольця, присвячені переливанню крові. У них доведено, що переливати кров доцільно не лише за її нестачі, а й з метою підвищення реактивності організму.

Олександр Олександрович Богомолець створив учення про фізіологічну систему сполучної тканини, до якої включав різноманітні сполучнотканинні клітини та міжклітинні утворення. Він вважав, що така система виконує в організмі кілька функцій: захисну (фагоцитоз і утворення антитіл), пластичну (загоювання ран, виразок, зростання переломів кісток тощо) і трофічну (участь в обміні речовин).

Богомолець запропонував нову оригінальну концепцію сполучної тканини як фізіологічної системи, що відіграє важливу роль у життєдіяльності організму.

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Найважливішим напрямком творчих пошуків вченого стало вчення про сполучну тканину, її морфогенез, клітинні компоненти та безклітинні структури, їх участь і роль у фізіологічних і патологічних процесах в організмі як цілому. Він встановив, що сполучна тканина утворює в організмі своєрідну систему зі складними функціональними проявами, а її гістологічні елементи надзвичайно різноманітні. Ця так звана неоформлена тканина населена різними активними клітинними елементами.

Олександр Богомолець багато уваги приділяв питанням старіння організму. Як і Ілля Мечников, вважав, що людина за своєю природою може жити 125—150 років; старіння, що настає у 60—70 років, — передчасне і зумовлене несприятливими умовами життя та захворюваннями.

Запропонована Богомольцем антиретиккулярна сироватка вплинула не лише на збудників інфекції та їх токсини, а й на реактивність фізіологічної системи сполучної тканини, від стану якої значною мірою залежить знищення мікробів та їх токсинів при будь-якій інфекції. Показання до застосування антиретиккулярної цитотоксичної сироватки визначалися не причиною захворювання, а станом реактивності фізіологічної системи сполучної тканини організму. Вчення Богомольця про фізіологічну систему сполучної тканини сприяло виникненню ряду нових наук, наприклад, алергології, а також різноманітних модифікацій вчення про імунітет, яким зараз надається важливого значення. Це вчення надало цілісності і багатьом іншим науковим досягненням О. О. Богомольця, його розробкам проблем довголіття організму.

ПРАЦІ академіка О. О. Богомольця

Sonder-Abdruck aus der Zeitschrift f. exp. Pathologie u. Therapie. 7. Band.

*Губокоуванчену Профессору
Всеводу Николаеву Орлову
отъ автора*

Aus dem Laboratorium für allgemeine Pathologie der Kaiserlichen
Universität zu Odessa. (Director: Prof. N. Uschinski.)

Zur Frage der Resorption aus der Bauchhöhle und des Einflusses des Bacillus pyocyaneus auf diesen Process.

(Vorläufige Mittheilung.)

Von

Dr. A. Bogomolez,

Assistent am Institut.

Die Resorptionswege aus den serösen Höhlen können heut zu Tage wenigstens für leicht diffundirende Flüssigkeiten als gut bekannt gelten. Dass die Blutgefäße dabei die Hauptrolle spielen, wurde hauptsächlich durch die Arbeiten von Starling und Tubby bewiesen, die beobachtet haben, dass Farbstoffe, welche in die Bauchhöhle injicirt werden, im Harn eher erscheinen als in der aus dem Ductus thoracicus fließenden Lymphe, ferner durch die Arbeiten von Orlov, der nachgewiesen hat, dass die gesteigerte Resorption von Salzlösungen aus der Bauchhöhle auf die Schnelligkeit des Ausfließens der Lymphe aus dem Ductus thoracicus keinen Einfluss hat, und schliesslich durch die Arbeiten von Hamburger, der sich überzeugt hat, dass die Unterbindung des Ductus thoracicus den Resorptionsprocess in keiner Weise verlangsamt, während die Anlegung von Ligaturen auf die Nierengefäße eine mehr oder minder bedeutende Verlangsamung des Resorptionsprocesses herbeiführt.

Welcher Art sind nun die Krankheiten, welche diesen Process bedingen? In dieser Arbeit waren wir hauptsächlich bestrebt, möglichst die Rolle in Erfahrung zu bringen, die das Endothel der serösen Häute bei den Resorptionsprocessen aus den serösen Körperhöhlen und speciell aus der Bauchhöhle spielt. Sind nun die serösen Häute in diesem Falle einfach als inerte, halb undurchgängige Membranen zu betrachten, oder muss man umgekehrt den Endothelzellen eine Art „secretorische“ Function beimessen, wie es Heidenhain in Bezug auf das Endothel der Blutgefäße nachgewiesen hat? Auf diese Frage geben die Autoren verschiedene Antworten. Und wenn man die wichtige Bedeutung der „physiologischen“ Function des Gefässendothels im Process der Lymphbildung heut zu Tage als mehr oder minder begründet, und zwar hauptsächlich durch die Arbeiten von Heidenhain und seiner Schule, be-

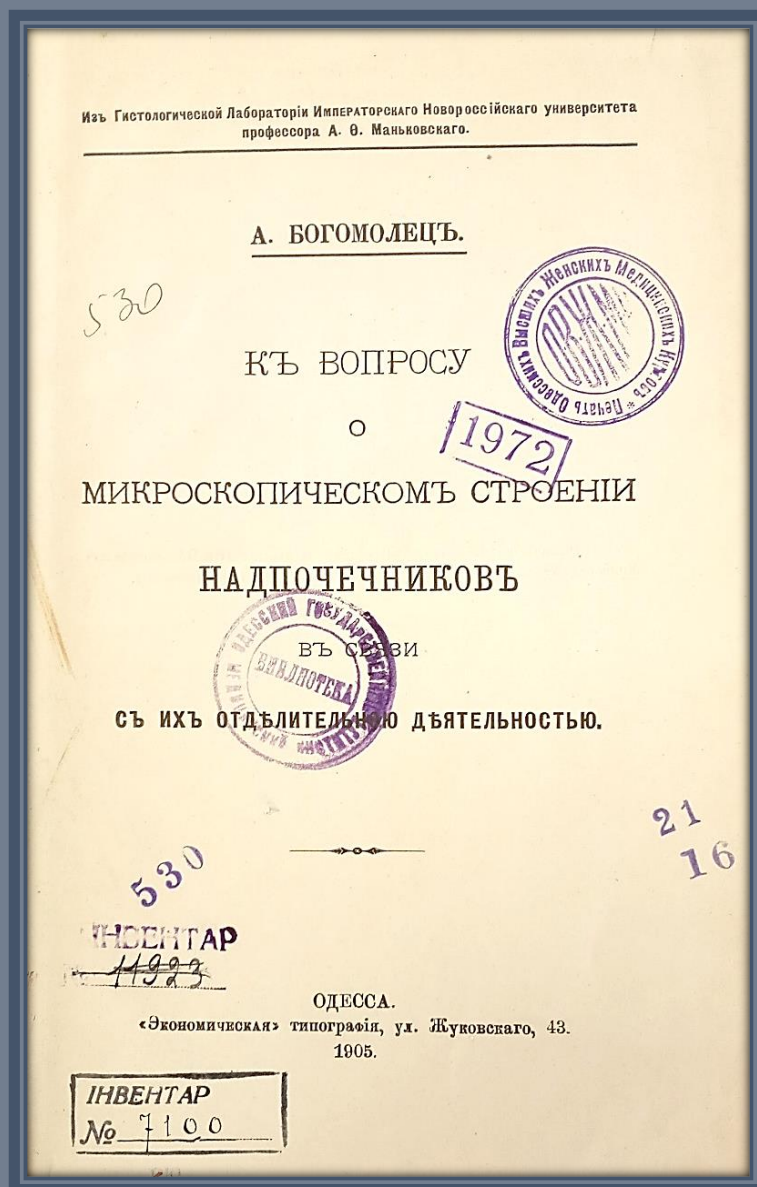
Bogomolez, A

Zur Frage der Resorption aus der Bauchhöhle und des Einflusses des Bacillus pyocyaneus auf diesen Process / A. Bogomolez. -Sonder-Abdruck aus der Zeitschrift f. exp. Pathologie u. Therapie. 7. Band. - O. : [s. n.]. - 11 s. - Literatur.: S. 11.

Автограф: Bogomolez, A.

*Губокоуванчену Профессору
Всеводу Николаеву Орлову
отъ автора*

ПРАЦІ академіка О. О. Богомольця

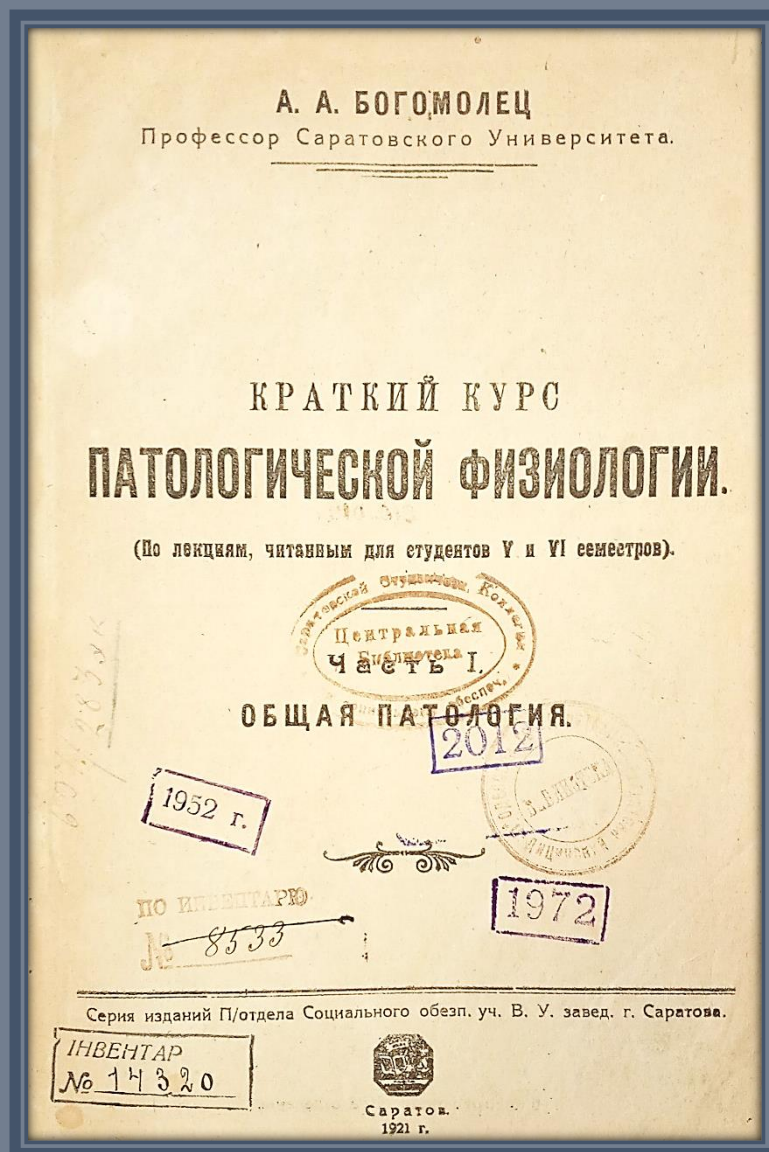
Богомолецъ, Александръ Александровичъ.

Къ вопросу о микроскопическомъ строеніи надпочечниковъ въ связи съ ихъ отдѣлительною дѣятельностью / А. А. Богомолецъ; Гистолог. лаб. Императ. Новорос. ун-та проф. А. Ф. Маньковскаго. - Одесса: "Экономическая" тип., 1905. - 26 с.

Настоящая работа - экспериментальное исследование о надпочечных железах, - часть, посвященная сравнительной гистологии и микрофизиологии этих органов.

ПРАЦІ академіка О. О. Богомольця

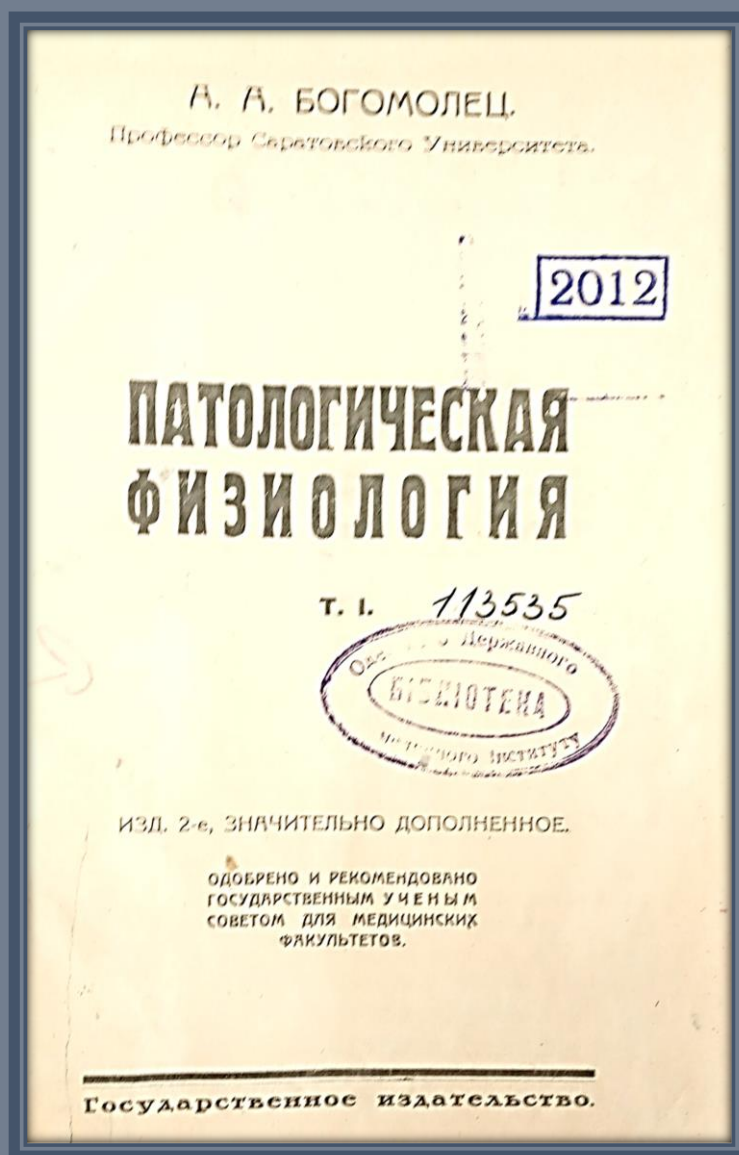
Богомолец, Александр Александрович.

Краткий курс патологической физиологии: (по лекциям, читанним для студентов V и VI семестров) / А. А. Богомолец. - Саратов: Губпорлиграфотдел, 1921 - .

Ч. 1: Общая патология. - 1921. - 195 с.

Пособие для студентов и врачей. Изучение новой на то время науки - патологической физиологии. Возрастающий интерес студентов и врачей способствовало быстрому развитию этой науки и огромным успехам экспериментальной патологии, подчинившей своему влиянию все отделы клинической и профилактической медицины.

ПРАЦІ академіка О. О. Богомольця

Богомолец, Александр Александрович.

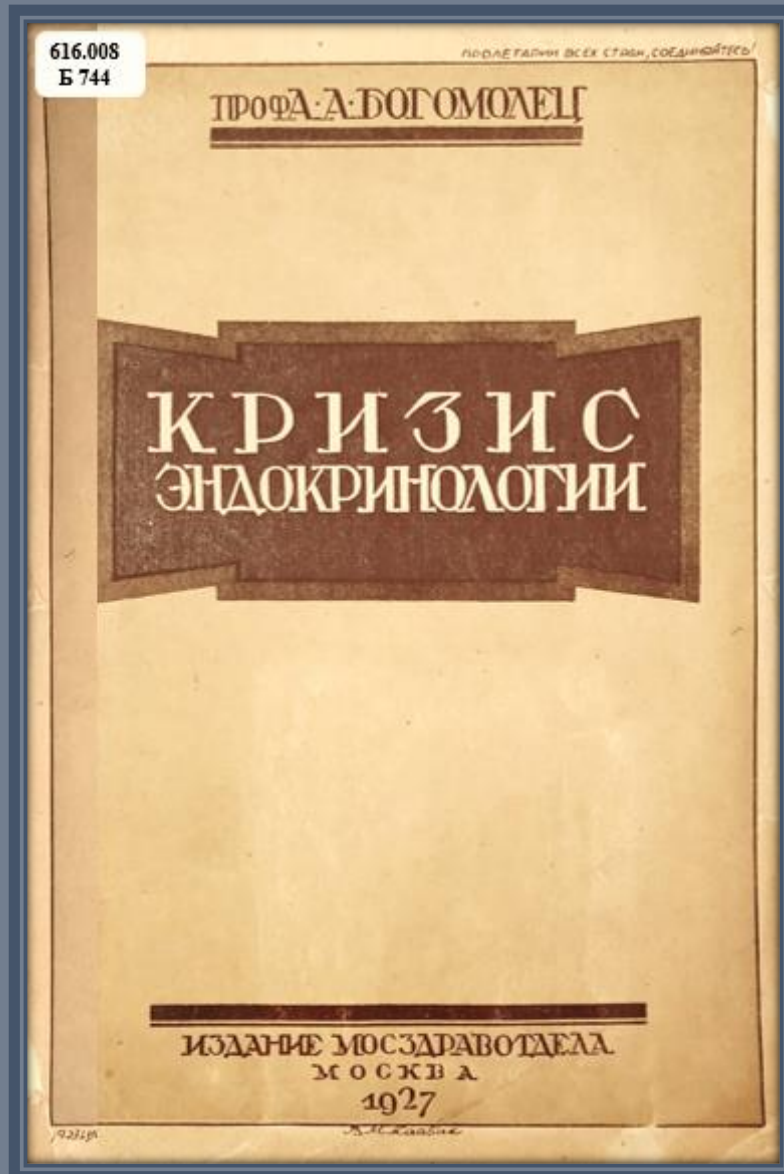
Патологическая физиология: пособие для мед. фак. / А. А. Богомолец. - 2-е изд., знач. доп. - [Саратов]: Госиздат, 1923 - .

Т. 1. - 1923. - 238 с.

Пособие для студентов и врачей. Изучение новой на то время науки - патологической физиологии. Возрастающий интерес студентов и врачей способствовало быстрому развитию этой науки и огромным успехам экспериментальной патологии, подчинившей своему влиянию все отделы клинической и профилактической медицины.

ПРАЦІ
академіка О. О. Богомольця

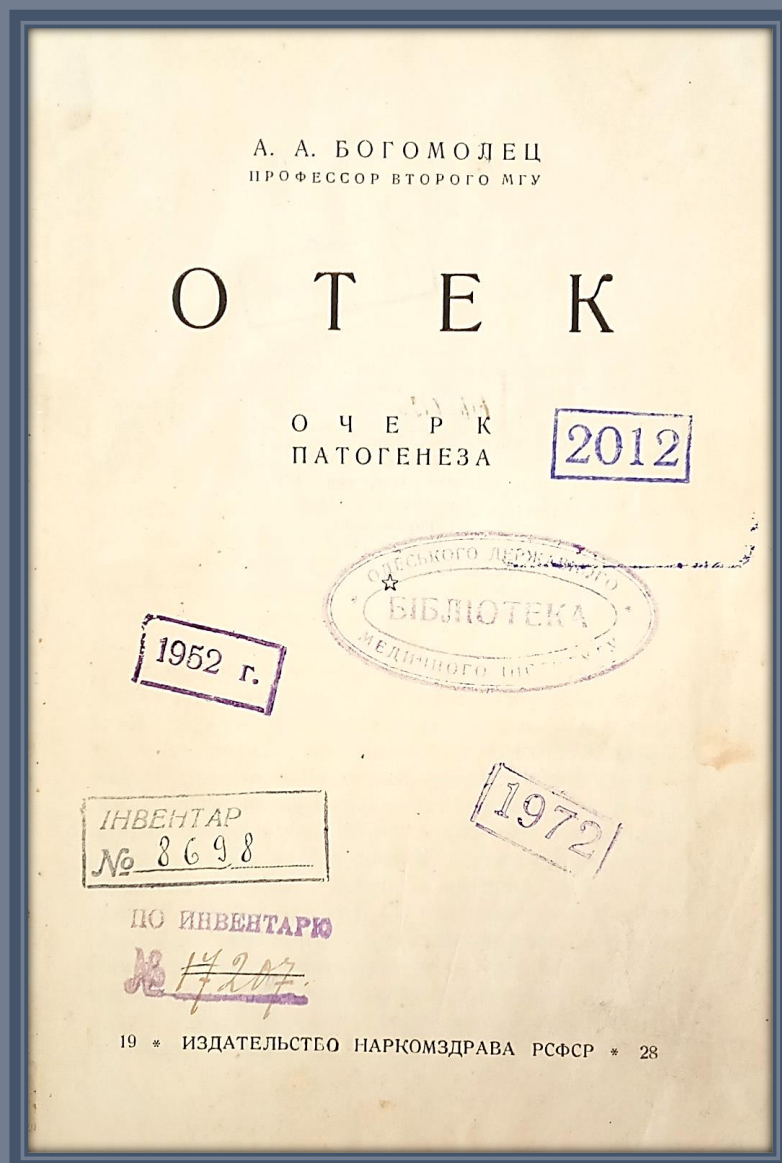

Богомольц, Александр Александрович.

Кризис эндокринологии / А. А. Богомольц. - Москва: Мосздравотдела, 1927. - 180 с.

Цель этой книги - способствовать раскрепощению читателя от слепой веры в эндокринологию и попытаться заменить эту веру знанием и пониманием соответственно современному состоянию науки той роли, которую эндокринные органы играют в общей экономии организма.

ПРАЦІ академіка О. О. Богомольця

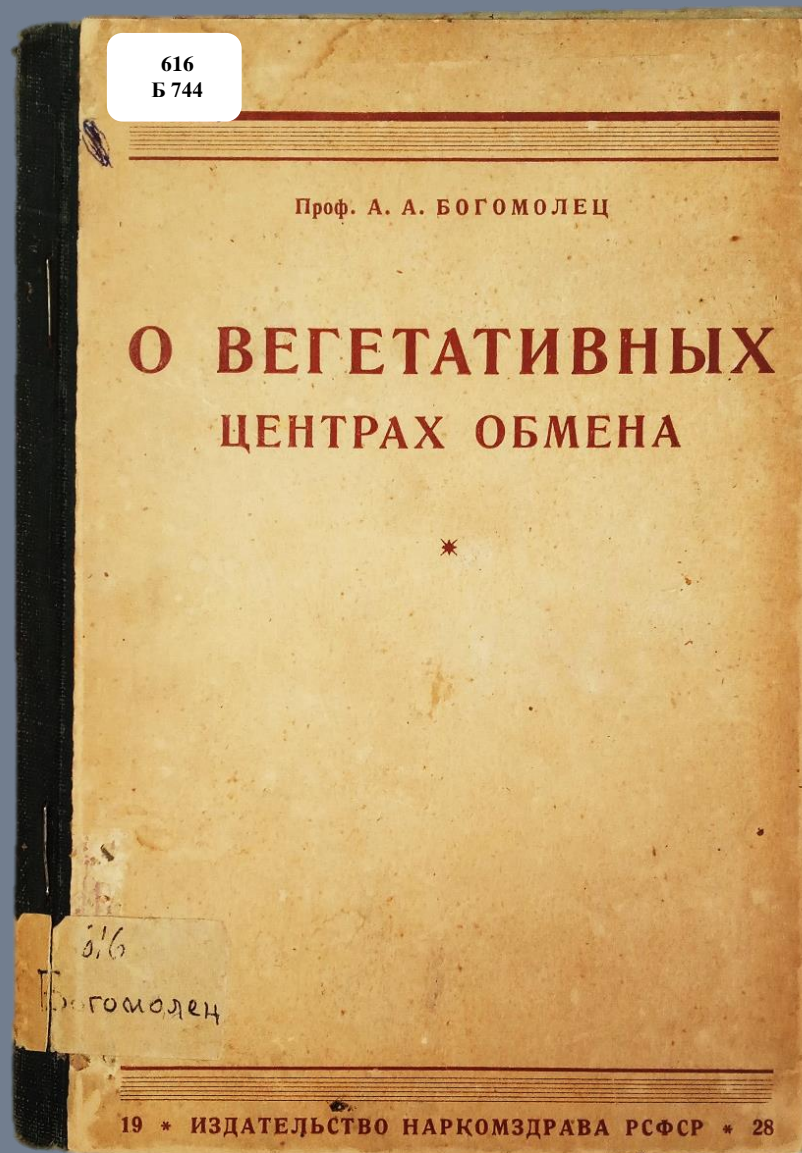
Богомолец, Александр Александрович.

Отек: очерк патогенеза / А. А. Богомолец. - Москва: Изд-во Наркомздрава РСФСР, 1928. - 60 с.

В монографіи рассмотрен отек, как проблема клинической патологии. Дано определение отека. Рассмотрены вопросы патогенетической классификации клинических форм отека, физико-химические теории отека, осмотическая теория и др.

ПРАЦІ
академіка О. О. Богомольця

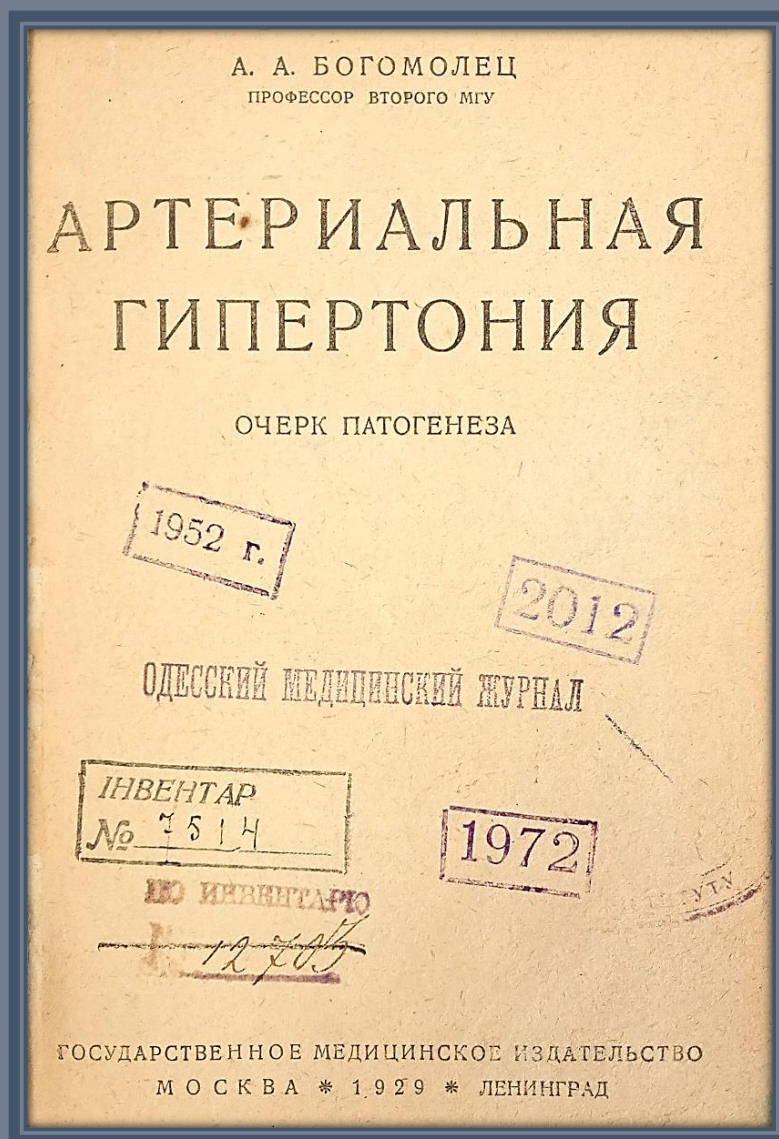

Богомольц, Александр Александрович.

О вегетативных центрах обмена / А. А. Богомольц. - Москва: Наркомздрав РСФСР, 1928. - 76 с.

В монографии даны сведения о функциях вегетативной нервной системы, в т. ч. о вегетативных центрах обмена.

ПРАЦІ академіка О. О. Богомольця

Богомолец, Александр Александрович.

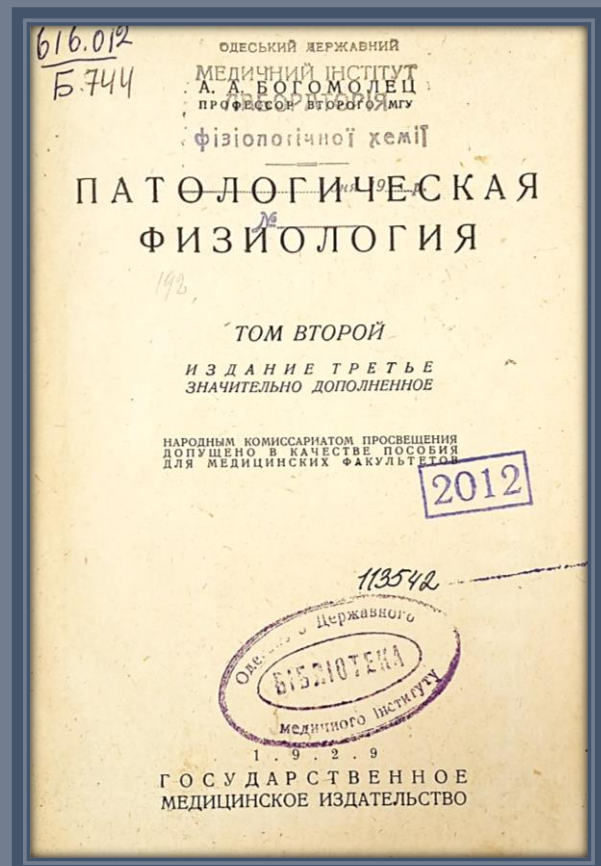
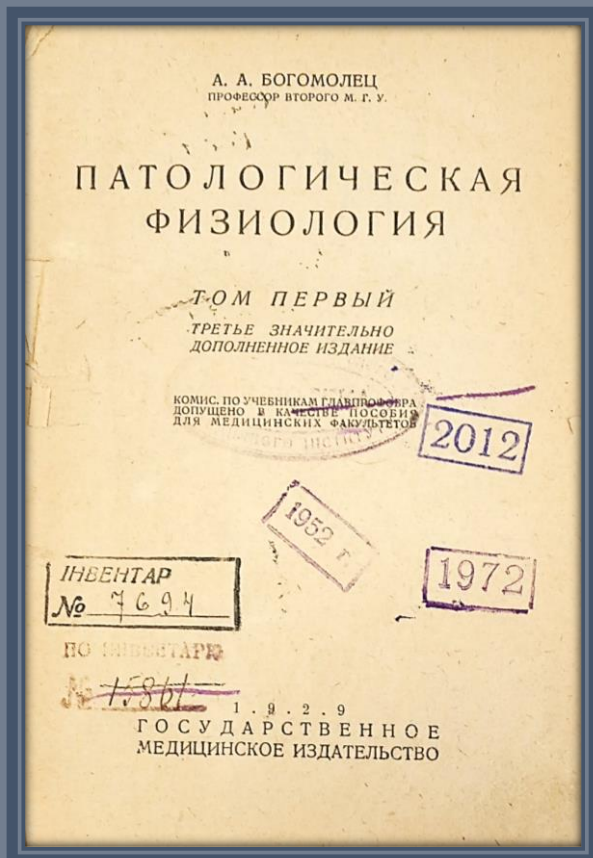
Артериальная гипертония: очерк патогенеза / А. А. Богомолец. - Москва; Ленинград: Госмедиздат, 1929. - 48 с.

В очерке даны сведения о нормах артериального давления у человека, почечной теории патогенеза артериальной гипертонии, сосудистой теории. Дана подробная информация о неврогенной теории заболевания, о роли экзогенных интоксикаций и о конституциональном факторе артериальной гипертонии.

MEDICINA FRUCTOSIOR ARS NULLA

ПРАЦІ академіка О. О. Богомольця

Богомолец, Александр Александрович.

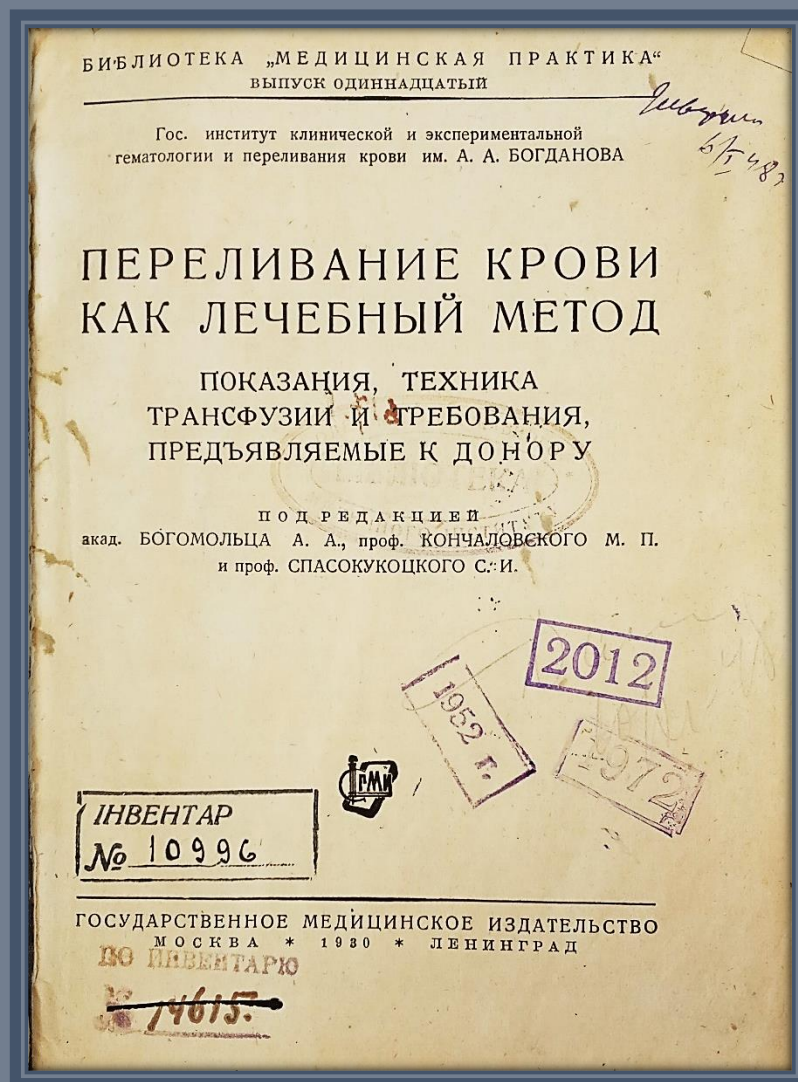
Патологическая физиология: пособие для мед. фак. / А. А. Богомолец. - 3-е изд., знач. доп. - [Москва]: Госмедиздат, 1929 - .

Т. 1. - 1929. - 414 с.

Т. 2. - 1929. - 468 с.

Пособие для студентов и врачей. Изучение новой на то время науки - патологической физиологии. Возрастающий интерес студентов и врачей способствовало быстрому развитию этой науки и огромным успехам экспериментальной патологии, подчинившей своему влиянию все отделы клинической и профилактической медицины.

ПРАЦІ академіка О. О. Богомольця

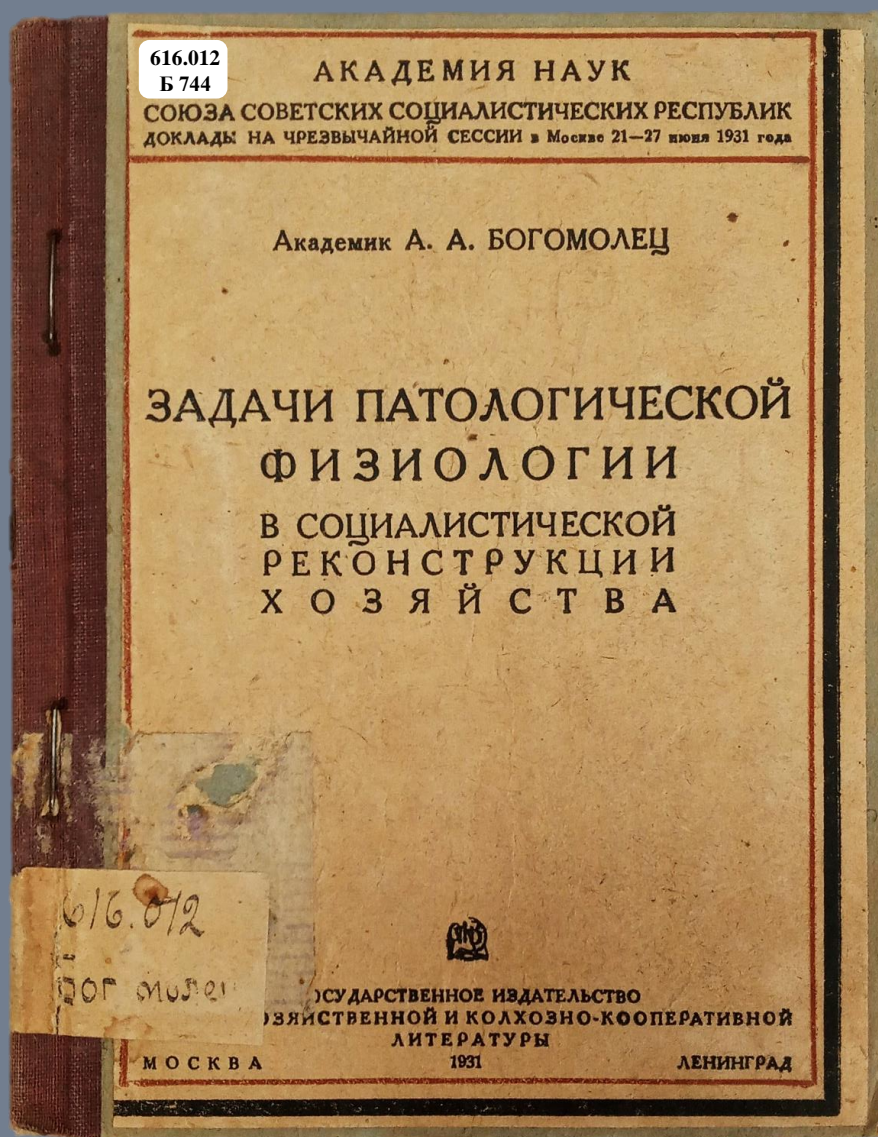

Переливание крови, как лечебный метод: показания, техника трансфузии и требования, предъявляемые к донору / Гос. ин-т клин. и эксперим. гематологии и переливания крови им. А. А. Богданова; под ред.: А. А. Богомольца, М. П. Кончаловского, С. И. Спасокукоцкого. - Москва; Ленинград: Госмедиздат, 1930. - 96 с.

В монографии даны сведения о клинической оценке показаний к применению переливания крови как лечебного метода; о группах крови и их определении, а также об основных требованиях, предъявляемых донору.

ПРАЦІ академіка О. О. Богомольця

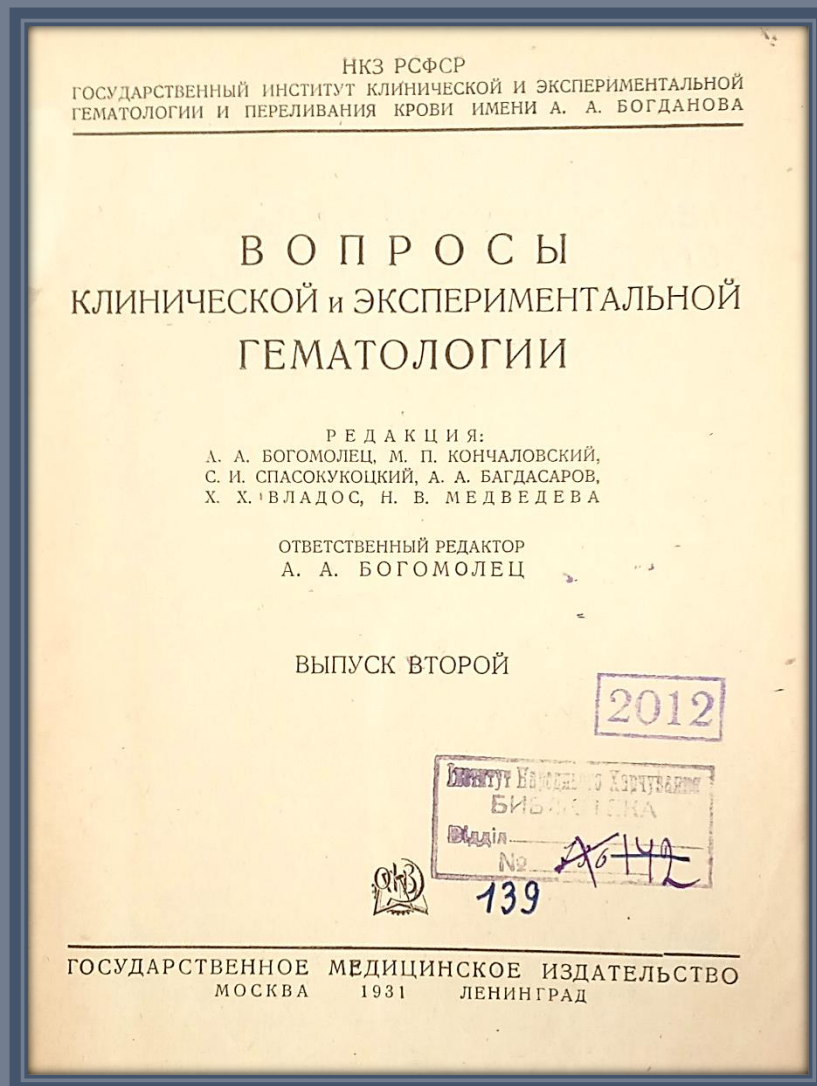
Богомолец, Александр Александрович.

Задачи патологической физиологии в социалистической реконструкции хозяйства / А. А. Богомолец. - Москва: Сельхозгиз, 1931. - 16 с.

Доклад А. А. Богомольца на чрезвычайной сессии в Москве 21-27 июня 1931 года. Автор в докладе подчеркнул, что патологическая физиология, как экспериментальная патология, есть основа научной медицины, научной ветеринарии, научной зоотехники.

ПРАЦІ академіка О. О. Богомольця

Вопросы клинической и экспериментальной гематологии: [сб. ст.]
/ Гос. ин-т клин. и эксперим. гематологии и переливания крови им. А.
А. Богданова; редкол.: А. А. Богомолец (отв. ред.) [и др.]. - Москва;
Ленинград: Госмедиздат, 1931 - .

Вып. 2. - 1931. - 184 с.

В выпуске собраны работы института за 1928-29 г.г. Статьи посвящены разрешению проблемы механизма действия переливания крови как в условиях эксперимента на животных, так и на клиническом материале при различных заболеваниях. С этого выпуска начинается печатание ряда работ по консервированию крови.

ПРАЦІ академіка О. О. Богомольця

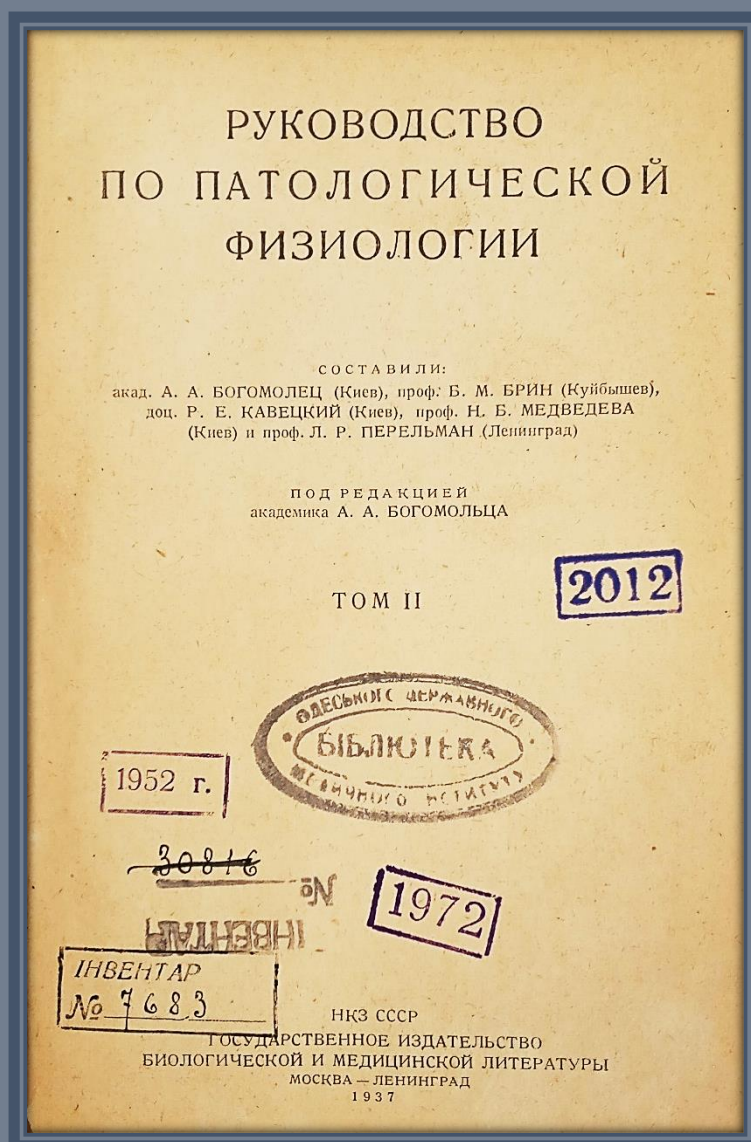

Збірник присвячений тридцятип'ятилітньому ювілею наукової, педагогічної і громадської діяльності академіка Миколи Дмитровича Стражеско / Укр. АН. Ін-т клін. фізіології; Укр. АН. Ін-т клін. фізіології; Відп. ред. О. О. Богомолець. - Київ: Вид-во Укр. АН, 1935. - 1519 с.

Екслібрис: Zakład farmakologii Doświadczalnej u. J. K. Lwów: штамп овальний фіолетового цвета, внутри герб

Збірка до ювілею академіка Миколи Дмитровича Стражеска (1876-1952), видатного українського клініциста-терапевта, педагога і громадського діяча.

ПРАЦІ академіка О. О. Богомольця

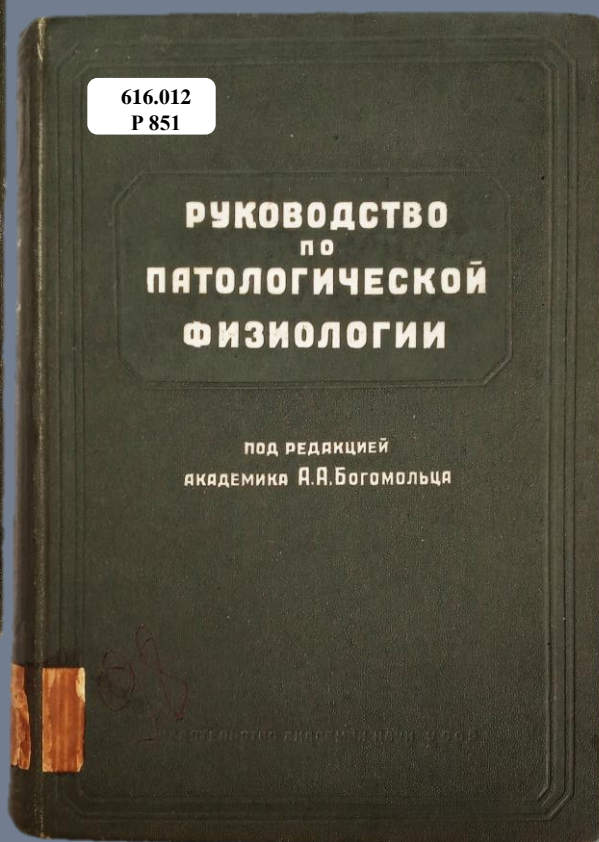
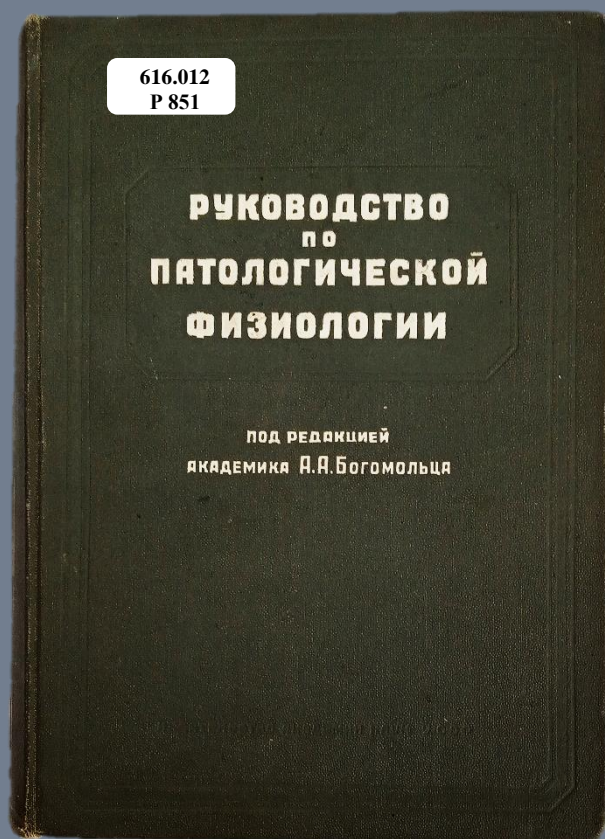
Руководство по патологической физиологии / Наркомздрав СССР; ред. А. А. Богомолец. - Москва; Ленинград: Биомедгиз, 1937 - .

Т. 2 / сост. А. А. Богомолец, Б. М. Брин, Р. Е. Кавецкий [и др.]. - 1937. - 531 с.

В томе 2 руководства даны основные понятия патологии питания, патологии оксидативных процессов и дыхательного коэффициента, патологии белкового, углеводного, жирового, липоидного, водного и минерального обмена, нарушения кислотно-щелочного равновесия и патологии эндокринных желез.

ПРАЦІ академіка О. О. Богомольця

Руководство по патологической физиологии / АН УССР, [Ин-т клин. физиологии]; под ред. А. А. Богомольца. - Киев: АН УССР, 1940 - 1947.

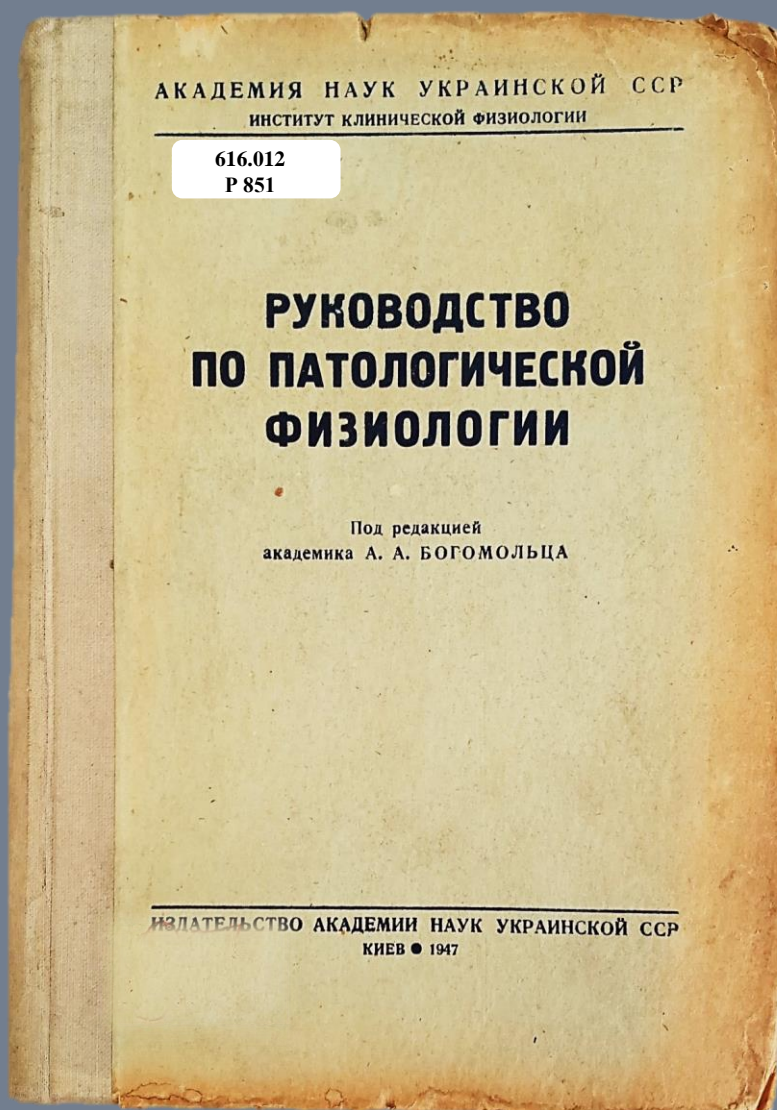
Т. 1, ч. 1: Патология клетки и тканей. Воспаление. Опухоли. Отек. Лихорадка / Е. А. Татаринов, Н. Н. Сиротинин, Р. Е. Кавецкий [и др.]. - 1940. - 889 с.

Т. 2, ч. 1: Углеводный обмен. Физиология и патология жирового и липидного обмена. Обмен белков / сост. Н. Б. Медведева. - 1941. - 626 с.

В томе 1, части 1 руководства даны основные элементы физико-химической динамики клетки и основные формы патологических процессов в клетке и ткани.

В томе 2, части 1 руководства даны основные понятия углеводного обмена, физиологии и патологии жирового обмена и обмена белков.

ПРАЦІ
академіка О. О. Богомольця

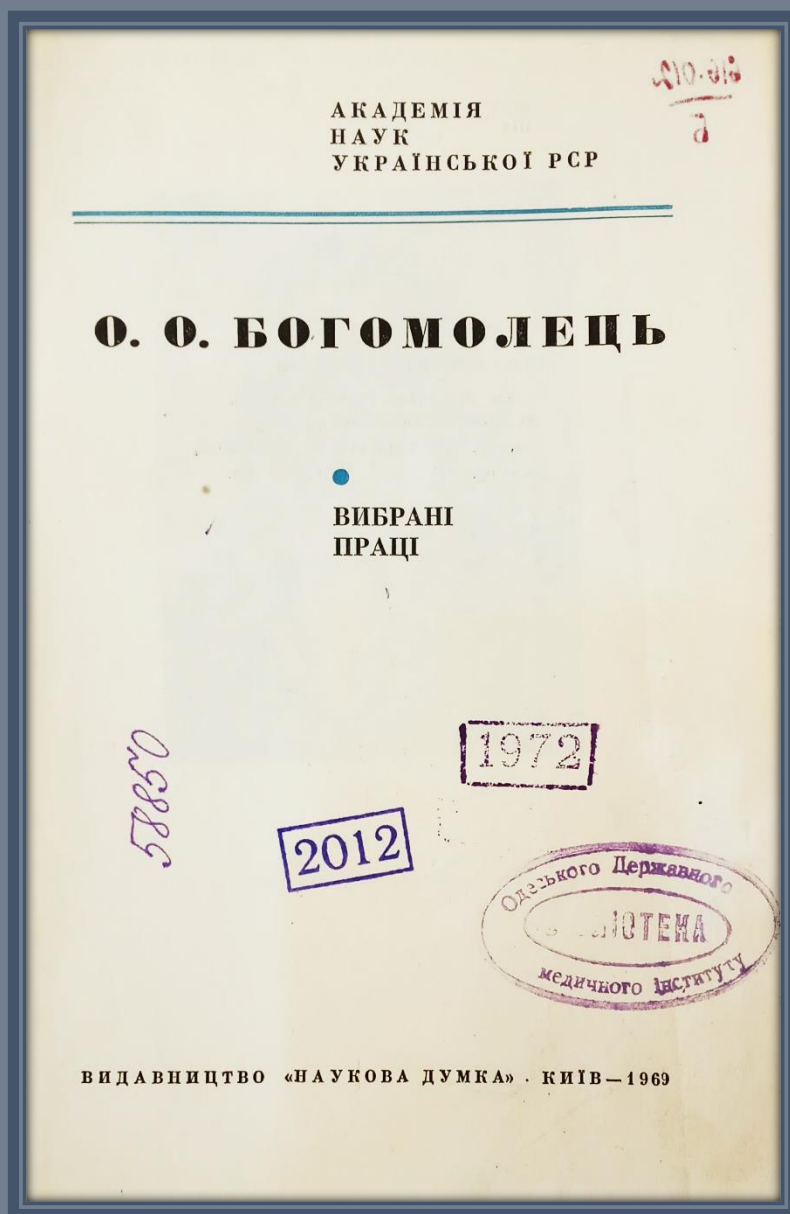

Руководство по патологической физиологии / АН УССР, [Ин-т клин. физиологии]; под ред. А. А. Богомольца. - Киев: АН УССР, 1940 - 1947.

Т. 2, ч. 2: Патология газообмена и дизокидэтивные процессы. Голодание. Клеточное дыхание. Патология тканевого дыхания и гликолиза. Витамины, Витаминное голодание. Нарушения кислотно-щелочного равновесия. Утомление / сост. А. Р. Перельман, И. М. Нейман, Б. М. Брин [и др.]. - 1947. - 702 с.

В томе 2, части 2 руководства даны основные понятия патологии газообмена, клеточного и тканевого дыхания, сведения о витаминах, нарушении кислотно-щелочного баланса и др.

ПРАЦІ академіка О. О. Богомольця

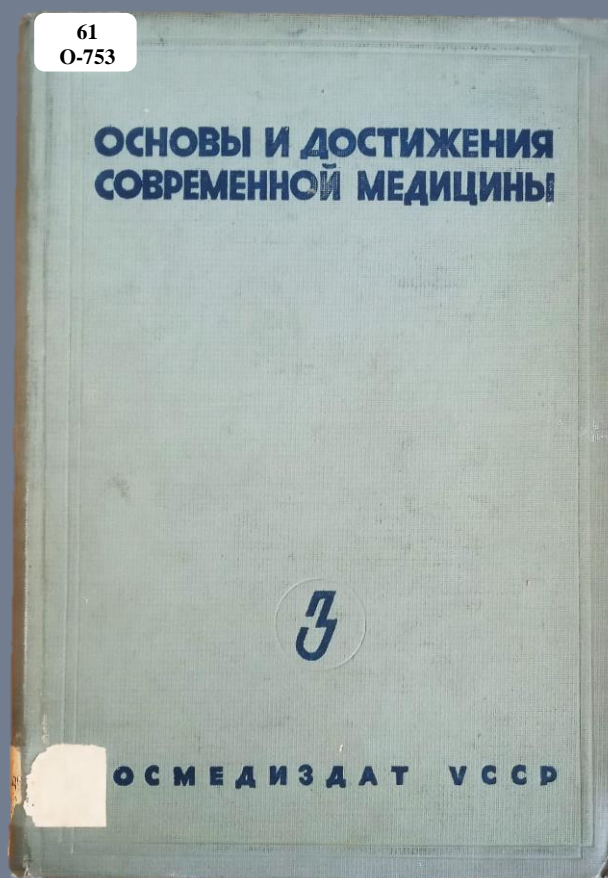
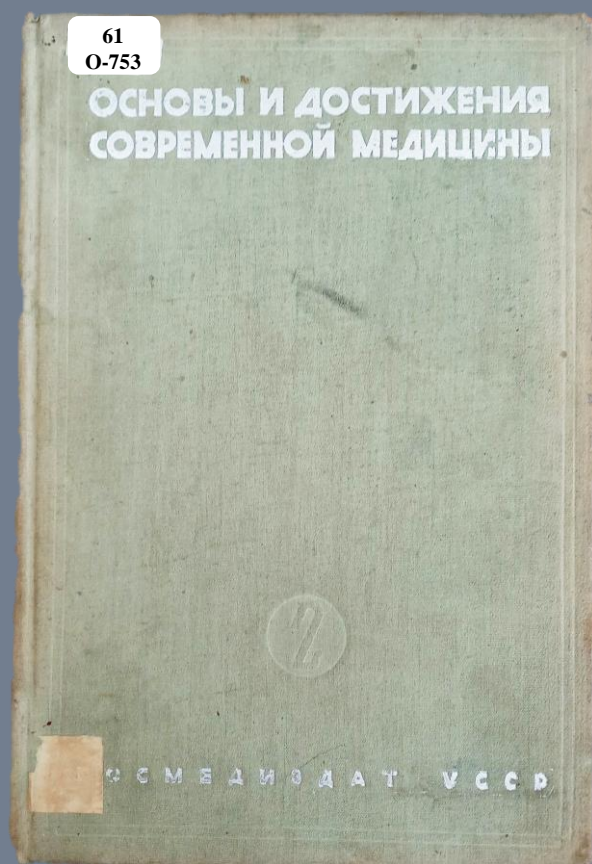
Богомолец, Александр Александрович.

Вибрані праці / О. О. Богомолец; редкол. Р. Е. Кавецький (відп. ред.) [та ін.]; АН УРСР. - Київ: Наук. думка, 1969. - 424 с.

У книзі вміщено основні праці видатного українського радянського патофізіолога О. О. Богомольця з питань ендокринології, імунітету, раку, переливання крові, порушення обміну речовин, старіння організму і продовження життя тощо. Розрахована на широке коло лікарів, біологів та студентів медичного і біологічного профілів.

ПРАЦІ академіка О. О. Богомольця

Основы и достижения современной медицины: период. сб. / под ред.: А. А. Богомольца, В. М. Коган-Ясного, Д. Д. Плетнева. - Харьков: Гос. мед. изд-во УССР, 1928 - 1940.

Т. 2. - 1934. - [340] с.

Во втором томе затронуты вопросы внутренней медицины и диагностики, актуальные общие проблемы патологии, хирургии, гинекологии и отиатрии. Целью настоящего издания является знакомить читателя с основами и достижениями современной медицины.

Т. 3. - 1936. - 336 с.

В настоящем сборнике освещены ряд вопросов и актуальных проблем из области физиологии, фармакологии, патофизиологии, эндокринологии, урологии, гинекологии, ларингологии и офтальмологии, достижения советской медицины в области теоретической и практической. В этом же томе подробно изложены достижения украинской школы проф. В. П. Филатова.

ПРАЦІ академіка О. О. Богомольця

Основы и достижения современной медицины: период. сб. / под ред.: А. А. Богомольца, В. М. Коган-Ясного, Д. Д. Плетнева. - Харьков: Гос. мед. изд-во УССР, 1928 - 1940.

Т. 5. - 1938. - 312 с.

В пятом томе затронуты вопросы внутренней медицины и диагностики, актуальные общие проблемы патологии, хирургии, гинекологии и психиатрии. Целью настоящего издания является знакомить читателя с основами и достижениями современной медицины.

Т. 6. - 1939. - 272 с.

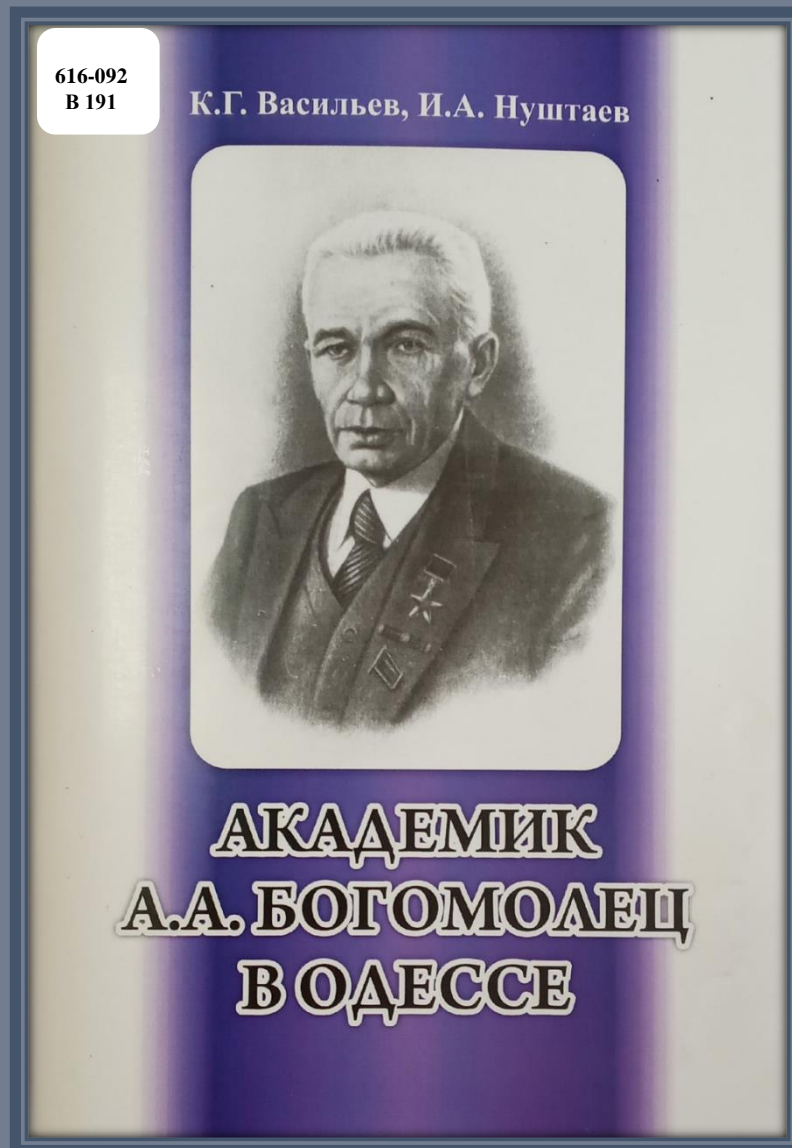
В шестом томе затронуты вопросы внутренней медицины и диагностики, актуальные общие проблемы патологии, психиатрии. Целью настоящего издания является знакомить читателя с основами и достижениями современной медицины.

Т. 7. - 1940. - 360 с.

Седьмой том издания посвящается оборонной тематике. В сборнике посвященном оборонной тематике представлены разделы: хирургия, неврология, бактериология и эпидемиология, внутренняя медицина, учение о боевых отравляющих веществах, авиационная медицина.

Академік О. О. Богомолець у
спогадах вчених

Васильев, Константин Георгиевич.

Академик А. А. Богомолец в Одессе / К. Г. Васильев, И. А. Нуштаев. - О.: [б. и.], 2010. - 80 с.

ДЖЕРЕЛА

- ❖ Фонд медичної книги Наукової бібліотеки ОНМедУ
- ❖ Богомолець, Олександр Олександрович.
Вибрані праці / О. О. Богомолець; редкол. Р. Е. Кавецький (відп. ред.)
[та ін.]; АН УРСР. - Київ: Наук. думка, 1969. - 424 с.
- ❖ Васильєв, Константин Георгиевич.
Академик А. А. Богомолец в Одессе / К. Г. Васильев, И. А. Нуштаев. -
О.: [б. и.], 2010. - 80 с.
- ❖ https://uk.wikipedia.org/wiki/Богомолець_Олександр_Олександрович
- ❖ https://uk.wikipedia.org/wiki/Богомолець_Олександр_Михайлович
- ❖ https://uk.wikipedia.org/wiki/Богомолець_Софія_Миколаївна
- ❖ https://ru.wikipedia.org/wiki/Богомолец,_Олег_Александрович
- ❖ <https://www.istpravda.com.ua/articles/4e3b174800783/>

З вищепредставленими та іншими
виданнями можна ознайомитись в

НАУКОВІЙ БІБЛІОТЕЦІ ОНМедУ
за адресою:

м. Одеса,
Валіховський провулок, 3.

З повагою,
бібліотекар НБ ОНМедУ

Черкасова Наталія Валентинівна.